జ్ఞానోదయ యుగం – క్రీ॥పూ 6వ శతాబ్దం.

క్రీ॥పూ 6వ శతాబ్దంలో 2 ముఖ్యమైన అభివృద్ధులు చోటుచేసుకున్నాయి. అవి

1) మతపరమైన అభివృద్ధి

2) రాజకీయపరమైన అభివృద్ధి.

మతపరమైన అభివృద్ధి: క్రీ॥పూ 6వ శతాబ్దంలో 62 మతాలు ప్రారంభించాయి. వీటిలో బౌద్ధ, జైన మతాలు మొదటిసారి మొదలైనవి ప్రాంభంలోనే అలవైనాయి.

మతాం పుట్టిచ్చానికి కారణాలు: 1) బ్రాహ్మణుల ఆధిపత్యం

2) ఉపనిషత్తుల ప్రభావం

3) ఇనుము కనుగొనుట

4) వర్ధ వ్యవస్థ

బౌద్ధమతం: స్థాపకుడు – సిద్ధార్థుడు / గౌతముబుద్ధుడు

తండ్రి – సిద్ధోధనుడు

తల్లి – మాయాదేవి (కోసల రాజుమార్తె)

భార్య – యశోధర

కుమారుడు – రాహులుడు

పుట్టినస్థలం – 563 B.C లుంబిని (నేపాల్‌లోని కపిలవస్తు)

జ్ఞానోదయం – బుద్ధగయ బోధివృక్షం ఉరువేల 35వ పట్టు

మరణం – కుశీనగరం 483 B.C లో (నేపాల్ బోర్డర్)

తెగ – క్షత్రియ తెగకు

– సిద్ధార్థుడు మాయాదేవి గర్భంలో ఉన్నప్పుడు లేపెను కలలో తెల్లని ఏనుగు కనిపించింది.

– ఋషి తూర్పు దివిరిస్తూ గర్భంలో ఉన్న శిశువు పెళ్లి చక్రవర్తి లేదా సన్యాసి అవుతాడని చెప్పాడు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

సిద్ధార్థుడు సిద్ధార్థుడిని 4 నెలలపుడ్డ అన్ని వసతులతో ఆ భవనంలోనే పెంచాడు.

- సిద్ధార్థుడి పెంపుడు తల్లి గౌతమి.
- సిద్ధార్థుడు ఒకరోజు తన భవనంలోనుంచి బయటకు వచ్చి వరుసగా ఈ క్రింది 4 సంఘటనలను చూసాడు. 1) వృద్ధుడు
  2) రోగి
  3) ఒక శవం
  4) ఒక సన్యాసి.
- దానితో విశ్వంలో శాశ్వత సంతోషం లేదని భావించి దానికోసం ప్రయత్నించుటకు నిర్ణయించాడు.
- తన 29 వ ఏట చెన్నకేతు (సుద్ధోదన స్వరిత్రాతుడు) (కంఠక గుర్రము పేరు) సహాయంతో ఇల్లువదిలి సత్యాన్వేషణకై బయలుదేరాడు. దీనికి మహాభినిష్క్రమణ అంటారు.
- సిద్ధార్థుడు రుద్రక, అలారకామ అనే గురువులను కలిసి ధ్యానం చేసాడు.
- 5 గురు బ్రాహ్మణులతో కలిసి ధ్యానం చేసినప్పటికి అతనికి ప్రయోజనం దక్కలేదు.
- అప్పుడు సిద్ధార్థుడు బిహార్‌లోని ఉరువేల చేరుకున్నాడు ఇక్కడ సుజాత అనే మహిళ సిద్ధార్థునకు పాల్పు పాయసం ఇచ్చింది.
- ఉరువేలలో రావిచెట్టు క్రింద 49 రోజుల పాటు ధ్యానం చేసిన తరువాత సిద్ధార్థునకు జ్ఞానోదయం అయినది. (వైశాఖ పూర్ణిమరోజు) దీనిని సంబోధి అంటారు.
- సిద్ధార్థుడు ధ్యానం చేస్తున్నప్పుడు రావిచెట్టుపై మార అనే దెయ్యం దండెత్తి వచ్చింది. ఇది సిద్ధార్థుని ధ్యానం భగ్నం చేయటకు ప్రయత్నించింది.
- సిద్ధార్థునకు జ్ఞానోదయం అయ్యి తరువాత ఉరువేలను బోధగయగా,

  రావిచెట్టు - బోధి వృక్షంగా

  సిద్ధార్థుడు - గౌతమబుద్ధుడిగా మారెను.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

→ జ్ఞానోదయం అవ్వాత బుద్ధుడు మొదటిసారిగా సారనాథ్ (ఇసిపత్తనా) లో జింకలవనంలో 5గురు బ్రాహ్మణులకు తాను తెలుసుకున్న సత్యాన్ని బోధించాడు. దీనినే ధర్మచక్ర పరివర్తన అంటారు.

→ ఆవ్వాత కపిలవస్తు వెళ్ళి, తన తమ్ముడు, తండ్రులకు మొదలగు వారికి బౌద్ధమతంలో చేర్చించాడు

- ఇతని ముఖ్యమైన శిష్యులు - ఆనంద, ఉపాలి
- ఇతను అంగుళిమాల అనే చంచిపోటు దొంగను బౌద్ధమతంలో చేర్చించాడు.
- బుద్ధుని అత్యంత ధనిక శిష్యుడు అనంతపిండిక. ఇతను బుద్ధగారు అనేక మఠాలు నిర్మించాడు.
- బుద్ధుడు ప్రాణిహేతుల ఆధిపత్యాలను, వేదాలను ఖండించాడు.
- వర్ణవ్యవస్థను స్థిరించాడు. కాని ఏవర్ణం వారు అయినా మోక్షమును పొందవచ్చు అని చెప్పాడు.
- పునర్జన్మపై విశ్వాసం ఉంచాడు.
- ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, సైనికులు, వాణిజులు, యుద్ధగ్రస్తులు, కుష్ట మొదలైన వారు బౌద్ధమతం స్వీకరించడానికి అనుమతులు ఇవ్వలేదు.
- బుద్ధుని సిద్ధాంతం - ఆర్యసత్యాలు.
  1) ప్రపంచం దుఃఖమయం
  2) దుఃఖానికి కారణం - కోరికలు
  3) దుఃఖాన్ని జయించాలన్న కోరికలను జయించాలి
  4) కోరికలను జయించాలన్న అష్టాంగ మార్గాన్ని జయించాలి.

→ గౌతమ బుద్ధుడు ఆనందవటం (ఆధునిక భారతంలో కుశీనగరం) లో మరణించాడు. దీనిని మహాపరి నిర్వాణం అంటారు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

- బుద్ధుడు మరణించిన తర్వాత ఇతని బోధనలను మూడు బుట్టలలో సేకరించారు.

వీటిని త్రిపీటకాలు అంటారు.

1. సుత్త పీఠిక - బుద్ధుని బోధనలు
2. వినయ పీఠిక - క్రమశిక్షణ, నియమావళి
3. అభిదమ్మ పీఠిక - బుద్ధుని తత్వం.

బౌద్ధ సంగీతులు

S.No.	సంవత్సరం	స్థలం & విశ్వకొంచినవాడు	అధ్యక్షుడు	ఫలితం.
1.	483 B.C	రాజగృహం	అజాతశత్రువు	మహాకశ్యపుడు	ఆనంద సుత్త పీఠిక, ఉపాలి వినయ పీఠికను రచించారు.
2.	383 B.C	వైశాలి	కాలశోకుడు	సభాగామి	→ బౌద్ధమతం రెండుగా చీలిపోయింది 1) మహాసాంఘికులు 2) స్థవిరవాదులు.
3.	251 B.C	పాటలీపుత్ర	అశోకుడు	మొగలిపుత్ర తిస్స	→ అభిదమ్మ పీఠికలోని కథావత్తును మొగలిపుత్ర తిస్స రచించాడు.
4.	క్రీ.శ 1వ శతాబ్ది	జలంధర (కుండలవనం)	కనిష్కుడు	వసుమిత్ర. అశ్వఘోషుడు (ఉపాధ్యక్షుడు)	- వసుమిత్రుడు మహావిభాష శాస్త్రమును రచించాడు. (ఇదే cyclopedia of Buddhism) బౌద్ధమతం రెండుగా చీలిపోయింది 1) మహాయానులు 2) హీనయానులు.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com

గౌతమబుద్ధుని చిహ్నాలు: పుట్టుక → ఆవేరు, పాదాలు

ఇల్లువదిలిపెట్టిపోవుట → గుర్రం

మొట్టమొదటి బోధన → చక్రం

మరణం → స్తూపం

జ్ఞానోదయం → బోధివృక్షం

స్తూపం → బుద్ధుని అవశేషములపై నిర్మించబడిన నిర్మాణం.

విహారం → సన్యాసుల విశ్రాంతి ప్రదేశాలు.

చైత్యం → సన్యాసుల ప్రార్థనా మందిరం.

→ భారతదేశంలో అతిపురాతన స్తూపం - పిప్రవాహా. (Piprawaha) (U.P)

→ దక్షిణ భారత దేశంలో అతి పురాతన స్తూపం - భట్టిప్రోలు. (Guntur)

→ భారతదేశంలో అతిపెద్ద స్తూపం - సాంచీ

→ బౌద్ధ కథలు బుద్ధుని బోధనలను తెలియజేస్తాయి.

www.manabadi.com

This document is submitted by manabadi user. we are not responsible for any copyright voilation. For any discrepancies please eamil us: info@manabadi.com